

ONZICHTBARE GRENZEN

Foto: Bas Worm

Op het geluid van de fiep vertoont zich een bok, maar hij komt niet binnen schootsafstand. Bladjacht-expert Klaus Demmel kent het verschijnsel en legt uit welke strategie tot resultaat kan leiden.

Foto: Bas Worm

Bron *Unsichtbare Grenzen* door Klaus Demmel, Wild und Hund 13/2017,

Vertaling Koos Boer

De sterke zesender, die mijn jachtgast op de loktonen van de fiep schoot, is ontweid. Voor de volgende aanzit koos ik een kansel op de grens van bos en veld, omdat het voor de lokjacht in het bos al te laat was. Voor ons lag een groot weiland met erachter een graanveld. Aan de rand van het graan, ongeveer 300 meter van ons verwijderd, had ik meerdere malen een interessante afschotbok gezien.

De gezochte

Omdat de zon al laag stond, hoopte ik dat die bok vanuit het graan over het weiland naar de bosrand te lokken zou zijn. Door de ruime afstand en de zekerheid dat de graanhalmen het geluid van de fiep zouden dempen, bracht ik gelijk luide tonen voort. Al na een paar minuten – sneller dan verwacht - stooft een ree uit de graanakker. Echter maar een paar meter, om dan als versteend in onze richting te zekeren. Door de verrekijker zag ik duidelijk dat het de gezochte was. Omdat alles nu zeer snel kon verlopen, verzocht ik mijn gast zich klaar voor het schot te maken. Na ruim een minuut stond de bok zichtbaar gespannen, maar nog steeds op dezelfde plaats, goed 300 meter van ons verwijderd. Mijn naar boven gerichte duim en het naar de mond brengen van de fiep maakten mijn gast duidelijk dat het er nu om ging spannen. Al na de eerste fiepton zette de bok zich in beweging en raasde op ons af.

Agressiever

Maar wat was dat? Na nauwelijks 50 meter ging hij vol in de remmen en zekerde weer. Omdat het voor een schot altijd nog te ver was, greep ik nog maar eens naar de fiep. Wat nu volgde was een uniek schouwspel. Bij elke toon scheen de bok agressiever te worden. Elk struikje op het weiland werd met het

Op de eerste fieptonen kwam de bok aangesneld om vervolgens abrupt tot stilstand te komen

Agressieve exemplaren hebben meestal grotere territoria

Foto: Frans van Dijk

gewei tot moes geslagen, totdat hij ten slotte een grote, groene tulband op het hoofd had. Dit alles speelde zich buiten schootsafstand af en hoewel ik alles uit mijn fiep probeerde te persen, kwam de bok geen meter dichterbij. Het scheen alsof zich een onzichtbare versperring tussen hem en ons bevond. Met het oog op het verdwijnende bukslicht hielden wij het voor die dag voor gezien.

Angstig lam

De volgende avond herhaalde zich dit schouwspel, maar nu met een andere afloop. De bok sprong op de fiep en bleef weer op ongeveer 250 meter staan. Maar dit keer dook links van ons uit de bosrand een andere sterke bok op. Die bleef voor de schijnbaar onverschrokken struikjesvernier niet onbemerkt. Tot onze verbazing veranderde deze macho ogenblikkelijk in een angstig lam, dat zich met grote spoed in het graanveld terugtrok. Nu ging mij een licht op! De reden

dat de beoogde bok niet naderbij kwam, was de voor ons onzichtbare territoriumgrens. Die maakte de drie- tot vierjarige veldbewoner duidelijk: tot hier en niet verder, anders krijg je van de baas uit het bos flink op je donder. Gelet op deze ervaring was het plan voor de volgende avond snel gesmeed. Het plaatsen van een mobiel scherm op een behoorlijke afstand van de vermoedelijke territoriumgrens was in een handomdraai gebeurd. Minder dan vijf minuten na de eerste serie tonen van de fiep lag de bok op zijn dos.

Daginstand

Een andere situatie waarin bokken duidelijk onderlinge grenzen hadden vastgesteld, maakte ik al jaren geleden mee. In het voorjaar had ik op een weiland in de buurt van een ongeveer vier hectare grote daginstand twee vrijwel even oude en even sterke bokken gezien. Tot in de zomer duldden zij elkaar bij het laveien, zij het op een behoorlijke afstand

van elkaar. Elke avond trokken ze van hun daginstand naar het groen. Tijdens een ochtendaanzit viel op dat ze bijna tegelijkertijd naar dit dagverblijf terugkeerden. Het leek erop dat de beide bokken het met elkaar deelden. Gedurende de bronst bleek dat aan de linkerkant van de dekking altijd de bok met de lichte, gladde stangen sprong op het geluid van de fiep, terwijl aan de rechterkant de bok met het geparelde, donkere gewei opdook. Overigens schatte ik ze allebei op vier jaar en daardoor nog niet rijp voor afschot. Op een namiddag fiepte ik eens voor de afwisseling in een aangrenzend bosje achter hun toevluchtsoord. Nu leek het alsof ik op de voor mij onzichtbare grens van de beide bokterritoria gestuit was. Want na ongeveer 20 minuten doken de beide bokken vrijwel tegelijkertijd op. Nadat ze elkaar in het oog hadden gekregen, raasden ze met volle vaart op elkaar af. Op een afstand van drie tot vier meter hielden ze plotseling in en legden als op commando de oren naar achteren om daarna met stramme lopers evenwijdig aan elkaar over ruim 50 meter de grens af te bakenen. Hierbij gedroegen zij zich als twee degenvechters. Op iedere schijnaanval van

de een volgde een reactie van de ander zonder echter tot een daadwerkelijk gevecht over te gaan. Mijn tussentijdse fiepen interesseerde op dat moment geen van beide meer. Na enige minuten van deze krachtmeting was de ophef voorbij en trokken de opponenten, elkaar argwanend opnemend, zich terug in hun gemeenschappelijk, maar opgedeeld dagverblijf. Ieder naar die kant waar hij vandaan gekomen was. Gelijksortige situaties heb ik in de loop der jaren ook bij andere bokken waargenomen.

Jaarlingen

Het gemeenschappelijk gebruik van een daginstand door reebokken hangt af van hun postuur en kwaliteit, maar ook van het karakter van een individueel stuk. Agressieve exemplaren eisen in de regel grotere territoria op dan hun wat meer vreedzame

Niet ieder jaarlingbok respecteert de territoriumgrens

Foto: Bas Worm

Foto: Frans van Dijk

Grensschermtusselingen hebben vaak een sterk genituaaliseerd karakter

soortgenoten. Terwijl meerjarige stukken normaliter de grens respecteren, geldt dit in mindere mate voor de jaarlingen. In ieder geval komt het aanzienlijk vaker voor dat in het territorium van de plaatsbok jaarlingen op de fiep springen dan middeloude bokken. Die wagen zich niet zo snel over de grens. Dat ligt naar alle waarschijnlijkheid aan het feit dat die jaarlingen, die zich overal en nergens thuis voelen, nog geen eigen territorium bezitten. Toch weten veel jaarlingen de gelegenheid waar te nemen om geiten te beslaan. Met name als de plaatsbok tijdens de bronst een rustpauze moet nemen om weer op krachten te komen.

Windrichting

Nu is het zaak om deze observaties dienstbaar te maken aan de uitoefening van de jacht. Mijn conclusie luidt dat meer plekken in het jachtveld waar de bladjacht beoefend kan worden meer bokken op het tableau brengen. Al bij het maken van plannen voor de bronst

dient men naar voldoende lokplaatsen uit te zien. Waar zijn de zitplaatsen, die het best betrokken kunnen worden? Waar kan vanaf de grond vanuit een verplaatsbaar scherm gefiept worden? Waar is een verhoogde zitplaats noodzakelijk en met welke windrichting moet rekening gehouden worden? Hoe groter een daginstand, des te meer zitplaatsen zin hebben. Dit biedt verschillende voordelen: niet alleen dat de jager meerdere bokken in het dagverblijf tot zich kan lokken, maar ook kan beter op een verandering van de windrichting gereageerd worden. Ook kan het gebeuren dat de gezochte bok lucht van de jager heeft gekregen en geschrokken is afgesprongen. In zo'n geval is het altijd beter om het later vanuit een andere plaats opnieuw te proberen.

Ruime tussenpozen

In het open veld heeft de situatie veel weg van die in het bos. Grote graan- of rietvelden kunnen door meerdere bokken bezet zijn.

Op zeer grote percelen is dat - net zoals in grote boscomplexen - eerder de regel dan de uitzondering. Zowel in het bos als in het open veld geldt dat de jager de zaak met tact aan moet pakken. Vaak liggen de dagverblijven zeer dicht bij elkaar, hebben gemeenschappelijke grenzen of overlappen elkaar soms. Mijn ervaring heeft me geleerd dat het goed is om vanuit verschillende lokplaatsen bij dezelfde daginstand met ruime tussenpozen (van minstens een uur) te fiepen. Liever tussentijds een ander, verder gelegen gebied, opzoeken om dan later nogmaals - vanaf een andere plek - bij de eerste daginstand te fiepen. Veel lokplaatsen kunnen bij de bladjacht het verschil maken, juist dan als de territoriumgrenzen van de bokken niet bekend zijn. Overmatig gebruik van de fiep moet echter vermeden worden. •

Foto: Erik de Jonge

*Meerdere aanzitplekken
vergroten de kans op succes
tijdens de bladjacht*

Foto: Michael Migos